

Voorstel uitwerking Omgevingsfonds

1. Inleiding

In het licht van hinderbeperkende maatregelen voor de luchtvaart is ook een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving nodig. In het verleden is daarvoor de Stichting Leefomgeving Schiphol (SLS) opgericht. De investeringen in het kader van de SLS moeten worden gezien in de context van het Aldersakkoord (Convenant Omgevingskwaliteit) uit 2008, waarbij afspraak was dat waar verdere hinderbeperking niet mogelijk is en de geluidbelasting hoog blijft, het Rijk, Schiphol en de Provincie Noord-Holland investeren in maatregelen voor de verbetering van de omgevingskwaliteit rond Schiphol.

Omdat het mandaat van de SLS in december 2020 zou eindigen¹ is in 2019 door de minister gevraagd om met een voorstel te komen voor een Omgevingsfonds. Dit liep parallel aan de ambitie van Schiphol om ook na deze periode te blijven bijdragen aan verbeteringen in de kwaliteit van de leefomgeving. Door de coronaperiode is de uitwerking van het Omgevingsfonds naar de achtergrond geschoven.

Medio maart 2023 hebben Schiphol CEO Sondag en minister Harbers de intentie uitgesproken om gezamenlijk aan een Omgevingsfonds te werken. In het 8 punten plan heeft Schiphol de intentie om dit fonds in te stellen herbevestigd en ook voor 7 jaar een jaarlijks bedrag van € 10 miljoen euro benoemd. Op 14 september hebben Schiphol CEO Sondag en minister Harbers afgesproken dat Schiphol alleen verder gaat met de uitwerking van het Omgevingsfonds. Daarbij is tevens afgesproken dat een eventueel beschikbaar komend rijksbudget als subsidie kan worden ingebracht.

2. Doel van Omgevingsfonds

Doel van het Omgevingsfonds is de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving van de Schipholregio. Met het Omgevingsfonds worden specifieke, landzijdige maatregelen gefinancierd. Deze maatregelen richten zich zowel op de verbetering van de leefomgeving van individuele omwonenden als generieke verbetering van de leefomgevingskwaliteit. Onderdeel van die maatregelen zijn ook innovatie en nieuwe technologische ontwikkelingen die een positief effect hebben op de leefbaarheid. Daarmee wordt een brede invulling gegeven aan het Omgevingsfonds.

3. Voorstel inhoudelijke maatregelen

Het Omgevingsfonds richt zich op de volgende maatregelen:

Maatregel / activiteit	Toelichting	Werkingsgebied
Individueel gedupeerden / schrijnende situaties	Geluidsisolatie of verhuisregeling	55 - 68 dB Lden
Herstel van vortex schade, gevolgschade en maatwerkoplossingen	Vergoeden van schade als gevolg van luchtturbulentie door vliegtuigen. Daarnaast zijn maatwerk oplossingen in kader gevolgschade en hinderbeperking mogelijk.	52 dB Lden
Maatregelen om grondgeluid tegen te gaan	Ondersteuning/bevordering van maatregelen tegen hinder van laagfrequent grondgeluid en grondgebonden geluid.	58 db Lden/ Nabij startbaan

¹ Het mandaat van de Stichting Leefomgeving Schiphol is verlengd ten behoeve van de transitie naar het Omgevingsfonds.

Gebiedsgerichte projecten (waaronder projectonderdelen van integrale gebiedsontwikkelingen)	Projecten die samen met gemeenten/particulieren worden gerealiseerd met het doel een impuls te geven aan de leefomgeving.	52 dB Lden
Het ondersteunen van kleinere particuliere initiatieven gericht op sociale cohesie	Initiatieven van verenigingen, stichtingen, dorpsraden etc.	48 dB Lden
Stimuleren/subsidiëren van innovaties	Ondersteuning/bevordering van innovaties die overlast van vliegverkeer tegengaan.	

De focus komt hiermee te liggen op wat voor de maatschappij in brede zin inclusief Schiphol van belang is, namelijk maatregelen die binnen afzienbare tijd een positief effect hebben op omwonenden in de aangeduide regio.

Het voorgestelde programma is op onderdelen breder dan de programma's van SLS:

- Uitbreiding van het Vortexprogramma waar gevolgschade en maatwerkoplossingen aan toegevoegd zijn,
- Maatregelen om grondgeluid tegen te gaan.

SLS heeft de afgelopen maanden onderzoek laten doen naar de maatschappelijke impact van de door SLS uitgevoerde programma's. De resultaten hiervan zijn in april 2024 beschikbaar gekomen. De resultaten worden bij de verdere uitwerking van het voorgestelde programma van het Omgevingsfonds meegenomen.

4. Governance

Qua governance is gekozen voor het Stichtingsmodel van SLS met een onafhankelijk bestuur en een Raad van Toezicht met Schiphol (RSG) en maatschappelijke partijen BRS en MRS. De overheden kunnen indien desgewenst later instappen.

Kenmerken van het gekozen model zijn:

- SLS gebruiken als vehicle waardoor geen nieuwe organisatie hoeft te worden opgezet.
- Basis blijft hetzelfde: simpel, doelmatig, effectief en overdracht van bestaande kennis.
- De Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio gaat door onder een andere werknaam met een uitbreiding van de programma's, wijziging van financiering en bemensing.

Daarbij is het volgende van belang:

- ANBI status is randvoorwaardelijk.
- Wijziging statuten en inhoud (programma's en werkingsgebied). Het is van belang om de relatie met het Aldersconvenant uit de statuten te halen en daarmee o.a. het werkingsgebied aan te kunnen passen.
- Het governance model blijft hetzelfde maar de bemensing wordt anders.
- Instapmogelijkheid ministerie en eventueel provincie als medefinancier (subsidie) in de toekomst.
- Betrokkenheid maatschappelijk partijen zoals BRS en MRS via de RvT.
- Overgebleven geld SLS blijft beschikbaar omdat SLS niet wordt geliquideerd.

5. Vervolg

Voor de vorming van het Omgevingsfonds is een stappenplan opgesteld dat als bijlage is toegevoegd. Op basis van dit stappenplan zal SLS per 1 januari 2025 overgaan in het Omgevingsfonds.

Bijlage: Stappen oprichten Omgevingsfonds:

1 Organisatie - 1 jan 2024 – 31 december 2024

- Check statuten door jurist Mazars op voorgestelde wijzigingen – jan '24 (afgerond)
- Overleg RSG – leden huidige RvT – feb-maart '24 (ambtelijk afgerond)
- Statuten wijzigen: maart-oktober '24
 - Check belastingdienst - ANBI-status regelen/bevestigen – april/juni 2024
 - Akkoord RvT vergadering juni '24
 - Notaris 4^e kwartaal '24 laten passeren
- Schiphol informeert BRS en MRS – maart/april '24
- Juni RvT – statutenwijziging, ontslag huidige leden bij benoeming nieuwe leden 4^e kw '24, opdracht aan bestuur kwartiermaker OF
- 4^e kw '24 – benoeming nieuwe RvT

Resultaat december: Statuten zijn aangepast en nieuwe RvT is benoemd

- Onafhankelijk bestuur samenstellen – leden werven: juli- december '24
- Benoeming bestuur door de RvT uiterlijk 1 januari '25
- Werving directeur voor 1 oktober '24 (door huidige bestuur)
- Directeur formeert nieuw bureau voor eind november '24

Resultaat uiterlijk december: Nieuwe directeur is benoemd, bureau geformeerd

2 Inhoudelijk - 1 jan 2024 – 1 juli 2024:

- Resultaten Impact onderzoek implementeren: mei '24
- Voorstel uitwerking Omgevingsfonds eind mei '24 geaccordeerd door RSG – in juni ter info naar RvT
- Opzet overdrachtdossier SLS gereed

Resultaat eind juni: Inhoud Omgevingsfonds is bekend

Acties kwartiermaker vanaf 1 juli 2024:

- Nieuwe organisatie (bestuur en bureau) vorm geven
- De verdere uitwerking van het programma op basis verdiepingsslag
- Bestemmingsreglement + toelichting opstellen
- Aanvraagformulieren maken
- Ontwerp beschikkingen opstellen
- Beleidsplan voor de website maken (ANBI vereiste)
- Website updaten mede t.b.v. ANBI: organogram – info bestuur - programma's etc.

Start Omgevingsfonds: 1 januari 2025